

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Приймальної комісії
Бердянського державного
педагогічного університету
27 березня 2020

ПРОГРАМА
вступного випробування з професійної освіти

Освітньо-науковий ступінь: доктор філософії
Спеціальність: 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Бердянськ - 2020

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Зміст програми.....	4
3. Критерії оцінювання.....	6
4. Список рекомендованої літератури.....	7

1. Пояснювальна записка

Мета вступного випробування для вступу на здобуття освітньо-наукового ступеня доктор філософії: з'ясувати рівень теоретичних знань і практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти та освітньо-кваліфікаційному рівні спеціаліст з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії вказаної спеціальності у межах ліцензованого обсягу.

Форма фахового випробування – екзамен.

Форма вступного випробування – екзамен

Екзамен – це завдання, виконання яких дає можливість виявити рівень сформованості теоретичних знань, практичних умінь та компетенцій.

Час виконання – 60 хвилин (підготовка до відповіді 45 хвилин, відповідь – 15 хвилин)

Екзаменаційний білет складається з трьох питань відкритого типу (самостійна відповідь на питання, переклад написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Приклад екзаменаційного питання

1. Основні напрями розвитку системи неперервної професійної освіти в Україні

Перелік дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування з професійної освіти

Методологічні засади професійної освіти

Дидактичні основи професійної освіти

Організація та управління освітнім процесом у ЗВО

Теоретико-правові основи освіти

Основи науково-дослідної діяльності

Вимоги до відповіді вступника

У відповідях на вступному фаховому випробуванні з професійної освіти вступники повинні показати глибину і усвідомленість знань у світі таких вимог:

- розуміння завдань професійної освіти на сучасному рівні;

- висока науковість і обізнаність;

- розгляд питань у методологічному, психологічному, психолого-педагогічному аспектах.

Висока професійно-педагогічна культура та професіоналізм майбутніх докторів філософії значною мірою визначаються рівнем освіти як в теоретичному, так і в практичному контексті.

Відповіді вступників мають свідчити про їх обізнаність у найважливіших питаннях професійної освіти.

2. Зміст програми

Методологічні засади професійної освіти

1. Поняття про методологію науки та методологію освіти.

2. Професійна освіта як соціокультурний інститут.
3. Професійна освіта як педагогічна система.
4. Основні напрямки розвитку системи неперервної професійної освіти в Україні.
5. Освіта в контексті глобалізації.
6. Предмет і завдання психології професійної освіти і розвитку фахівця.
7. Навчально-професійна діяльність як умова професійно-особистісного розвитку.
8. Мотиваційно-ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності.
9. Професійно важливі психологічні якості особистості.
10. Сутність і структура процесу виховання.
11. Принципи професійного виховання.
12. Зміст професійного виховання.
13. Технології, методики і форми професійного виховання
14. Навчально-професійна діяльність як умова професійно-особистісного розвитку майбутнього фахівця
15. Професійно-педагогічна культура викладача професійного закладу освіти
16. Освітні послуги у суспільстві з ринковою економікою
17. Попит та пропозиція на освітні послуги

Дидактичні основи професійної освіти

18. Організаційно-педагогічні основи професійно-технічної освіти. Навчальні заклади професійно-технічної освіти.
19. Зміст і стандарти професійно-технічної освіти. Поняття про професію і кваліфікацію, навчальну групу професій.
20. Організаційні форми освітнього процесу в закладах професійно-технічної освіти.
21. Системи виробничого навчання у професійно-технічній освіті.
22. Організаційно-педагогічні основи вищої освіти в Україні. Заклади вищої освіти. Вузівський комплекс.
23. Зміст і стандарти вищої освіти.
24. Технології навчання у закладах вищої освіти. Методи теоретичного та практичного навчання.
25. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі закладів вищої освіти.
26. Форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти.
27. Контроль та оцінювання знань, умінь і навичок студентів закладів вищої освіти.
28. Основи самостійної роботи студентів у закладах вищої освіти.
29. Особливості і функції післядипломної професійної освіти як підсистеми неперервної освіти дорослих.
30. Види післядипломної професійної освіти. Особливості процесу освіти в системі післядипломної професійної освіти.

Організація та управління освітнім процесом у ЗВО

31. Організація освітнього процесу за кредитно-модульною системою у ЗВО
32. Державна атестація студента та навчальний час студента.
33. Робочий час викладача.

34. Основні види методичної, наукової та організаційної роботи науково-педагогічних працівників.

35. Правовий статус закладів вищої освіти. Повноваження власника. Статут ЗВО.

37. Управління освітнім процесом.

38. Структурні підрозділи ЗВО.

39. Принципи управління закладом вищої освіти. Дорадчі та робочі органи. Органи громадського самоврядування.

40. Ліцензування та акредитація освітніх послуг у закладі вищої освіти.

42. Педагогічні і науково-педагогічні працівники. Особи, які навчаються у закладах вищої освіти.

43. Умови прийому, відрухування і переведення до закладу вищої освіти. Відрухування, переривання навчання, поновлення і переведення.

44. Працевлаштування випускників закладів вищої освіти.

Теоретико-правові основи освіти

45. Конституційні основи освітньої діяльності.

46. Основні нормативні акти в сфері освіти. Коротка характеристика.

47. Джерела міжнародного освітнього права.

48. Систематизація законодавства про освіту.

Основи науково-дослідної діяльності

50. Організація педагогічного дослідження та обробка його результатів.

51. Фундаментальні, прикладні, порівняльні дослідження.

52. Педагогічний експеримент і його основні етапи.

53. Композиція наукової роботи. Методи педагогічних досліджень. Об'єкт і предмет, мета та завдання дослідження.

54. Теоретична та методологічна основи наукової роботи.

55. Вивчення літератури та відбір фактичного матеріалу.

56. Теоретичний аналіз і синтез як методи педагогічних досліджень.

57. Співбесіда й анкетування як методи педагогічних досліджень.

58. Методи тестування в педагогічних дослідженнях.

59. Основні етапи експериментальної роботи з перевірки навчальних планів і програм.

60. Вибірковий метод у педагогічних дослідженнях.

61. Методи обробки наукового матеріалу. Лінійний коефіцієнт кореляції Спірмена. Лінійний коефіцієнт кореляції R.

62. Графічне зображення варіаційного ряду за допомогою гістограм.

63. Середня похибка середньої вибіркової величини.

64. Вибірковий метод у педагогічних дослідженнях.

65. Компонентний метод аналізу контрольних робіт.

66. Математично-статистичні методи обробки експертних оцінок.

67. Констатувальний та формувальний етапи експерименту.

68. Шляхи впровадження наукових висновків у практику роботи закладів вищої освіти.

3. Критерії оцінювання

Форма вступного випробування – екзамен

Екзаменаційний білет складається з трьох питань відкритого типу.

Оцінювання знань вступників до аспірантури за результатами вступного іспиту з професійної освіти здійснюється членами комісії на основі отриманих відповідей на питання білетів. Оцінювання відбувається за 100-бальною шкалою. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії. Потім визначається середня оцінка за результатами усіх питань. При виникненні дискусій, спорів щодо оцінки вирішальне слово має голова екзаменаційної комісії.

Рівень	Бали	Загальні критерії оцінки
Низький	0 – 49 бали	Відповідь здобувача, що свідчить про низький рівень володіння обсягом і змістом понятійного апарату, фрагментарність знань з теорії і методики професійної освіти. Вступник допускає суттєві помилки в характеристиці явищ, фактів.
Середній	50–64 бали	Означає, що здобувач виявив поверхові, фрагментарні знання, недостатнє володіння понятійним апаратом, відсутність цілісності знань, знає основні літературні джерела, частково обізнаний з додатковою літературою.
Достатній	65 – 89 бали	Передбачає, що здобувач продемонстрував належний рівень володіння знаннями з кожного екзаменаційного запитання, але відповіді на питання не є повними та вичерпними, мають місце окремі неточності та огріхи.
Високий	90 – 100 балів	Заслуговує відповідь, яка виявляє всебічне й глибоке знання матеріалу з кожного екзаменаційного запитання, у тому числі ґрунтовні знання першоджерел та додаткової літератури. Ця оцінка передбачає також вільну орієнтацію здобувача у професійно-педагогічній проблематиці, системне бачення шляхів розв'язання актуальних проблем теорії та методики професійної освіти. Відповіді на всі питання білета, додаткові запитання характеризуються повнотою, вичерпністю та обґрунтованістю.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 100-бальною шкалою (від 0 до 100) формується за формулою:

$$КО = (O1 + O2 + \dots + On) / n,$$

де **O1, O2, On** – бали за відповідь на одне питання; **n** – кількість питань.

4. Список рекомендованої літератури

1. Автомонов П.П. Дидактика вищої школи. К., 2008. 368 с.
2. Барбашова І.А. Дидактика. Бердянськ, 2009. 232 с.
3. Бех І.Д. Виховання особистості. К., 2008. 848 с.
4. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої системи освіти. К., 2008. 684 с.
5. Болонський процес у фактах і документах / упоряд. М.Ф. Степко, Я.Л. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін. К.; Тернопіль, 2003. 52 с.

6. Бондар В. Дидактика. К., 2005. 262 с.
7. Буйницька О.П. Інформаційні технології та технічні засоби навчання. К., 2012. 240 с.
8. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич, 2003. 18 с.
9. Вища освіта України і Болонський процес / ред. В.Г. Кременя. Тернопіль, 2004. 384 с.
10. Власова О.І., Марушкевич А.А. Основи психології та педагогіки. Київ, 2011. 333 с.
11. Гончаров С.М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Рівне, 2006. 172 с.
12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. К., 2004. 352 с.
13. Дубасенюк О.А. Професійна педагогічна освіта: інноваційні технології та методики. Житомир, 2009. 564 с.
14. Енциклопедія освіти / ред. В.Г. Кремень. К., 2008. 1040 с.
15. Жигір В.І., Чернега О.А. Професійна педагогіка. К., 2010. 264 с.
16. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К., 2003. 200 с.
17. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України. Київ, 2006. 544 с.
18. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії. Черкаси, 2008. 608 с.
19. Калашнікова С.А. Освітня парадигма професіоналізації управління на засадах лідерства. К., 2010. 380 с.
20. Коваленко О.Е. Методологічні засади професійної освіти. Харків, 2010. 191 с.
21. Коваленко О.Е. Дидактичні основи професійної освіти. Харків, 2008. 144 с.
22. Коваленко О.Е. Теоретичні засади професійної педагогічної підготовки майбутніх інженерів-педагогів в контексті приєднання України до Болонського процесу. Харків, 2007. 162 с.
23. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. К., 2009. 520 с.
24. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. К., 2007. 576 с.
25. Малафійк І.В. Дидактика. К., 2005. 345 с.
26. Мартиненко С.М., Москаленко А.М. Організація науково-дослідницької роботи студентів з педагогічних дисциплін. К., 2006. 58 с.
27. Модернізація освіти України у контексті євроінтеграційних процесів : історико-педагогічний аспект / ред. Н.Г. Сидорчук. Житомир, 2008. 300 с.
28. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. К., 2007. 232 с.
29. Національний освітній глосарій : вища освіта / уклад.: В.М. Захарченко, С.А. Калашнікова, В.І. Луговий, А.В. Ставицький, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / за ред. В.Г. Кременя. К., 2014. 100 с.
30. Неперервна професійна освіта : філософія, педагогічні парадигми, прогноз / Андрущенко В.П., Зязюн І.А., Сисоєва С.О. та ін. К., 2003. 853 с.
31. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К., 2009. 472 с.

- 32.** Пашко Л.Ф., Коваленко О.П., Корягіна Н.В. Науково-методичні основи змісту сучасної освіти (курс лекцій). Полтава, 2008. 216 с.
- 33.** Педагогічні технології у неперервній професійній освіті / С.О. Сисоєва, А.М. Алексюк, П.М. Воловик та ін.; за ред. С.О. Сисоєвої. К., 2001. 503 с.
- 34.** Про вищу освіту : закон України № 1556-VII від 01.07.2014. URL : <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvit>
- 35.** Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти : наказ МОН України №1176 від 14.08.13р. URL : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/
- 36.** Про затвердження кваліфікаційних характеристик професій (посад) педагогічних та науково-педагогічних працівників навчальних закладів : наказ МОН України №665 від 01.06.2013 р. URL : mon.gov.ua
- 37.** Про затвердження концептуальних засад розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в Європейський освітній простір : наказ МОН України №998 від 31.12.2004р. URL: http://www.tnpu.edu.ua/EKTS/konc_zasady.pdf
- 38.** Про затвердження національної рамки кваліфікацій : постанова КМ України № 1341 від 23.11.2011р. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>
- 39.** Про методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах : лист МОН України №1/9–119 від 26.02.2010р. URL : mon.gov.ua
- 40.** Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : указ Президента України №344/2013 від 25.06. 2013р. URL: president.gov.ua
- 41.** Про освіту : закон України №38-39 від 05.09.2017р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- 42.** Проблеми неперервної професійної освіти : тезаурус наукового дослідження : [наук. видання] / С.О. Сисоєва, І.В. Соколова; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. МОН, Маріупольський держ. Гуманітарний ун-т – К. : ЕКМО, 2010. – 362с.
- 43.** Професійно-педагогічна освіта : сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку / авт. кол. О.А. Дубасенюк, О.Є. Антонова, С.С. Вітвицька, Н.Г. Сидорчук, О.М. Спірін, Н.В. Якса та ін. / заг. ред. проф. О.А. Дубасенюк. – Вид. 2-е, доп. Житомир, 2008. 396 с.
- 44.** Урок у сучасному вимірі. / упор. Л.П. Ампілогова. Х., 2006. 160 с.
- 45.** Феномен інновації : освіта, суспільство, культура / за ред. В. Кременя. Київ, 2008. 471 с.
- 46.** Хегенхан Б., Олсон М. Теории научения. 6-е изд. СПб., 2004. 474 с.
- 47.** Хриков Є.М. Управління навчальним закладом. К., 2006. 365 с.